

Ribez

Ribez uvrščamo med jagodičaste sadne vrste. V vrtovih gojimo rdeči, črni, beli in zlati ribez. Vsi rastejo v obliki grma. Z cepljenjem na podlago zlati ribez pa so ribezi in kosmulje vzgojeni tudi v krošnjo na deblu. Ribez je v vrtovih zastopan že stoletja, zato je prav, da mu tudi v bodoče namenjamo svoje mesto.

Celoten članek na:
<http://zelenisvet.com/ribez>

V domači samooskrbi sta najbolj razširjena rdeči in črni ribez. Beli ribez je mutant rdečega ribeza. Načeloma so vsi ribezi samooplodni, le pri črnih ribezih je prisotna delna samooplodnost. Pridelek se dokazano poveča in plodovi so boljše kakovosti, če sadimo več različnih sort.

Raznolikost sortnega izbora na vrtu je pomembna tudi zaradi časa dozorevanja posameznih sort in namena njihove uporabe.

Plodovi ribeza so v grozd združene jagode, zato ga imenujemo tudi grozdičje. Jagode vsebujejo veliko vitamina C, ter drugih mineralov. Črni ribez je bogat z antociani. Junija si zato privoščimo očiščevalno kuro z ribezom, jagodami in češnjami.

Rdeči ribez, beli ribez in črni ribez

Sorte rdečega ribeza zorijo meseca junija takoj za belimi sortami ribezov. Jagode so bolj ali manj sladko kislega okusa. Obiramo navadno takrat, ko jagode v grozdu v celoti dozorijo.

Selekcija sort za ljubiteljsko pridelavo je usmerjena predvsem namenu za svežo uporabo. Predelamo ga v marmelade, džeme, sokove in sirupe. Najbolj razširjene in priporočene sorte so: Jonkher van tets, Red lake in Rovanda.

Beli ribez je mutant rdečega ribeza. Navadno začnejo sorte belih ribezov zoreti pred rdečimi. Beli ribez uživamo kot sveže jagode. Okus je harmonično sladko – kisel. Pridelujemo ga tudi v sok, marmelado in sirup.

Črni ribez je po krivici zapostavljen, predvsem na račun starejših manj kakovostnih sort. Nekatere od teh sort rodijo izrazito trpke in kisle plodove, ki so povrh vsega neprivlačne aromе.

Selekcionirane novejše sorte črnega ribeza so bolj aromatične, vsebnost sladkorjev je večja. Večji so tudi grozdi in debelina jagod. Črni ribez zlahka ločimo od rdečega ribeza po vonju lesa, brstov in listov. Sorte črnega

ribeza navadno zorijo kasneje kot sorte belega in rdečega ribeza, čeprav se lahko tudi prekrivajo najbolj zgodnje črne sorte s poznimi rdečimi. Črni ribez uživamo kot sveže jagode, pridelujemo ga v sokove, marmelade in likerje.

Sajenje ribeza

Ribez zahteva globoko, odcedno, rodovitno in nekoliko kiselkasto zemljo. Pred sajenjem večjega nasada z kultivatorjem **obdelamo zemljo**, kateri primešamo kompost, lahko tudi **nekaj šote**. Posebno za rdeči ribez dodamo zemlji nekoliko več gnojil. Ribez pognojimo s sadjarskimi NPK gnojili (hranila dušik, fosfor, kalij). Pomembna hranilo je predvsem **kalij za bolj kakovostne plodove**.

Sadike posadimo 5 cm globje, kot so bile vzugajane. Z **globjim sajenjem spodbudimo boljšo razrast mladih poganjkov in tako močnejše razraščen grm**. Puljenim sadikam brez koreninske grude prikrajšamo korenine in skrajšamo poganjke na 3 – 5 brstov.

Po sajenju uporabimo organske zastirke (lubje, žaganje, slamo) za boljšo zadrževanje vlage v tleh, vzdrževanje rahle zemlje, boljše razraščanje grmov iz osnove in onemogočanje rasti plevelov.

Ribez se zelo rad ukorenini s potaknjenci. Posebno pri črnem ribuzu je rezultat ukoreninjenja zelo dober.

Oskrba ribeza v času vegetacije

Pred brstenjem v času mirovanja izvedemo gojitveno in glavno rez.

V spomladanskem času grme tudi dognojimo z ustreznimi sadjarskimi gnojili za jagodičevje.

Obstoječe grme ognemo v spodnjem delu z zemljo, da spodbudimo novo rast iz osnove.

Skrbimo za varstvo pred boleznimi in škodljivci in pregledujemo grme. Ekološki ukrep je izrezovanje obolelih poganjkov in sežig. Za uši, ki so na vrtovih najbolj pogoste uporabimo doma narejena ali kupljena ekološka sredstva za zatiranje.

V času dozorevanja jagod ne izvajajmo varstva pred boleznimi in škodljivci z kemičnimi sredstvi. Uporabimo ekološke pripravke in pazimo na karenco. Po obiranju skrbimo za varstvo pred boleznimi in škodljivci.

Zakaj se ribez osipa?

Jagode se osipajo predvsem zaradi mraza v času cvetenja. Ribez cveti aprila v obdobju dveh tednov. Odprte cvetove lahko v tem času poškoduje mraz, zato še zelene jagode kasneje odpadejo.

Gojitvene oblike ribeza

Ribeze gojimo v obliki grma. V času polne rodnosti naj bi grmi imeli 9 – 12 ogrodnih vej. Skrbimo za pomlajevanje grmov. Grm naj bi vsako leto odgnal nekaj novih poganjkov, pustimo poganjke iz prejšnjega leta in še največ dve in tri letni les.

Rez rdečega in rez črnega ribeza

Rdeči ribez režemo tako, da prikrajšujemo enoletne poganjke na tri do štiri brste. Odvajamo in izrezujemo stare, suhe in poškodovane veje. Spodbujamo razraščanje z rodnim lesom. pridelek bo zato boljše kakovosti in grozdi bodo večji. Rdeči in beli ribezi so velikokrat preobloženi s pridelkom, zato kakovost jagod ni zadovoljiva.

Črni ribez nikoli ne krajšamo. Starejše veje izrežemo pri osnovi. Vzrok zakaj tega ne počnemo je tveganje napada ribezove steklokrilke. Ta škodljivec odloži jajčeca v rane in gosenica rije po sredini poganjka, zaradi česar se poganjki sušijo.

Bolezni in škodljivci ribeza

Na vrtovih se najpogosteje pojavijo listne uši. Listne uši zatiramo takoj, ko se pojavijo. Pri rdečem ribezu opazimo mehurjaste rdeče tvorbe pod katerimi opazimo rumene ribezove uši.

Pojavijo se tudi **pršice**.

Pri **črnem ribezu** lahko škodo povzroči **steklokrilka**, zato pazimo kako ga obrezujemo.

Opazimo lahko **brstno pršico**. Brsti so napihnjeni.

Ribezova rja je najpogostejša bolezen. Vmesni gostitelj je zeleni bor.

Pojavijo se razne **pegavosti in siva plesen** (Botritis) na jagodah.

V poletnem času lahko liste ožge sonce (topltni udar). To ni bolezen, zato ni potrebno škropljenje in uporaba fungicidov.

Bolezni in škodljivce lahko zatiramo in preprečujemo na naravni način z uporabo ekoloških pripravkov, izrezovanjem okuženih vej in pravilnimi gojitvenimi ukrepi (rez, primerna razdalja sajenja, prehrana - gnojenje in sajenje odpornnejših sort).

Zorenje in obiranje ribeza

Ribez obiramo, ko so vse jagode v grozdu značilno obarvane. Izjemoma tiste sorte, ki neenakomerno zorijo in se zrele jagode osipavajo.

Črne ribeze obiramo naenkrat. Sorte rdečih ribezov po navadi obiramo v zaporedju dveh obiranj.

Pomembno je da grozde obiramo s pecljem. Pazimo da ob odtrganju peclja ne poškodujemo brstov, ker tam drugo leto ne bo več priraščanja in grmi bodo neobraščeni. Za obiranje lahko uporabimo sadjarske škarje, da preprečimo poškodbe brstov.

Ribezove jagode lahko zamrznemo za daljše obdobje. V hladilniku se ohranijo kraji čas.

Celoten članek na : <http://zelenisvet.com/ribez>

© Zeleni svet

